

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Praesertim Augustini, Et Thomae Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Sacramentis In Genere Et Specie - Libros Octo Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput 156. Argumentum tertium ex sess. 14.c.1. ubi pœnitentia
declaratur necessaria ad justificationem, etiam cum Sacramento.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73212](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73212)

1819 Argumentum proinde primum sub hac forma efficaciter conficitur : ad justificationem in Sacramento baptismi necessaria est saltem initialis dilectio Dei propter se, atque hoc sensu dilectio charitatis, sive contritio ex ea procedens, juxta Tridentinum. Sed non minor, seu non minus perfecta contritio requiritur in Sacramento Pœnitentiæ, quam in Sacramento Baptismi. Igitur ea dilectio pariter requiritur in Sacramento Pœnitentiæ.

CAPUT CLV.

Secundum Argumentum ex cap. 7. ejusdem sess. 6.

1820 **F**ateor in principio & sine illius capitis Tridentinum agere de habitibus, sive de justificatione habituali, & habitibus illam concomitantibus, deque illius causa finali, efficiente, meritoria, instrumentali, & formali. Verum in medio ejusdem capitis, ad perstringendum errorem Lutheri (auctoris, solam fidem per modum dispositionis justificare, nec aliam ad hoc dispositionem & cooperationem nostram requiri) docet justificationem fieri secundum propriam cuiusque dispositionem, & cooperationem, nec ad hoc sufficere fidem. Nam fides, nisi ad eam spes accedat, & charitas, neque uniti perfecte cum Christo, neque corporis ejus vivum membrum effici. Quæ ratione verissime dicitur, fidem sine operibus mortuam & otiosam esse. Et in Christo Jesu neque circumcisionem valere aliquid, neque præputium, sed fidem que per charitatem operatur (id est per dilectionem, ut sanæ græcæ vox agatur, quæ ut us est Apollolus.) Haec fides, ex Apostolorum traditione, Catechumeni ab Ecclesia petunt, cum petunt fidem, vitam æternam præstantem, quæ sine spe & charitate fides præstare non potest. Unde & statim verbum Christi audiunt: si vis ad vitam ingredi, serva mandata. Quibus verbis sermonem esse de actibus, certissimum est. Quia id demonstrat 1.º. vox cooperationem. 2.º. vox operibus. 3.º. vox dilectionem. 4.º. vox operatur. 5.º. præceptum Christi: serva mandata, quæ cetera de actibus sunt, non de habitibus.

1821 Igitur certissimum est, Tridentinum loqui de charitate actuali, cum ait: fides, nisi ad eam spes accedat & charitas, neque uniti perfecte cum Christo, neque corporis ejus vivum membrum effici. Id enim contextus verborum patenter indicat. Eâ quippe ratione dicit, fidem, sine spe, & charitate, non unire perfecte cum Christo, quæ ratione dicit, fidem sine operibus mortuam esse. Et in Christo Jesu neque circumcisionem aliquid valere, neque præputium, sed fidem que per dilectionem operatur. Quæ de actibus dici, ipsa verborum significatio exprimit.

1822 Nec minus certum est, de charitate actuali Concilium dicere, fides sine spe & charitate vitam æternam præstare non potest. Uti etiam contextus allatus aperte demonstrat, errorque Lutheri, tam illis, quam prioribus Tridentini verbis confusus, confirmat. Illis enim verbis rejicitur sententia Lutheri de sola fide, sine operibus, seu spei, seu charitatis, justificante. Siquidem Lutherus in cap. 2. epist. ad Galatas: Hoc (inquebat) Sophistæ cæci non intelligunt, idæd somniant, fidem non justificare, nisi faciat opera charitatis. Et in cap. 4. ejusdem epist. Error & impietas est, asserere, fidem insulam non justificare, nisi ornata sit operibus charitatis. Quem errorem Tridentinum sic redarguit: unusquisque justificatur secundum propriam dispositionem & cooperationem, & non secundum solam fidem. Quia fides, nisi ad eam accedat cooperatio spei & charitatis, neque uniti perfecte cum Christo, neque corporis ejus membrum effici. Verissime enim dicitur, fidem sine operibus mortuam & otiosam esse. Et in Christo Jesu neque circumcisionem aliquid valere, neque

præputium, sed fidem quæ per charitatem operatur. Quam fidem Catechumeni ab Ecclesia petunt, cum petunt fidem, vitam æternam præstantem: quæ profecto est fides per charitatem operans. Quia fides sine observatione mandatorum vitam æternam præstare non potest, nec proinde sine spe & charitate mandatorum custodiam operante. Quomodo intellectum Tridentini argumentum; contra Lutheri errorem efficacissime concludit. Non concluderet autem, sed inane foret, hoc modo intellectum: Verissime dicitur, fidem sine operibus mortuam esse. Ergo fides, nisi ad eam accedant habitus spei & charitatis, non uniti perfecte cum Christo, &c. Item: fides sine mandatorum observantia vitam æternam præstare non potest. Ergo fides sine habitibus spei & charitatis, vitam æternam præstare non potest. De actibus enim seu operibus sermo est in antecedente. De istâ ergo sermo esse debet in consequente, ut argumentum concludat contra errorem hæreticorum, non negantium necessitatem habituum, sed actuum, seu operum spei & charitatis, ad justificationem.

Unde ex capite illo septimo, sessionis sextæ, duplex eruitur argumentum, utrumque efficacissimum: fides, nisi ad eam spes accedat & charitas (id est spei & charitatis opera) neque uniti perfecte cum Christo, neque corporis ejus vivum membrum effici. Quia fides sine dictis operibus mortua est. Idem ergo de servili attritione dicendum.

Item: fides sine spe & charitate actuali vitam æternam præstare non potest. Ergo nec attritio, omni charitatis actu destituta.

CAPUT CLVI.

Argumentum tertium ex sess. 14. c. 1. ubi pœnitentia declaratur necessaria ad justificationem, etiam cum Sacramento.

1823 **D**icitur enim: Fuit quidem pœnitentia universis hominibus, qui se mortali aliquo peccato inquinassent, quovis tempore, ad gratiam & justitiam æsequendam necessaria, illis etiam, qui Baptismi Sacramento abini petivissent, ut perversitate abjecta, & emendata, tantam Dei offensam, cum peccati odio, & pio animi dolore detestarentur. Igitur vera de peccato pœnitentia Tridentino requiritur ad justificationem, etiam cum Sacramento.

Atqui vera de peccato pœnitentia non est, quæ est propter penam tantum, non propter Dei offensam, solumque est ex motivo proprii interesset, non divini. 1.º. quia cor verè pœnitens non est nisi cor contritum & humiliatum, de quo Psal. 50. Sic enim expresse Tridentinum sess. 6. c. 14. Docendum est Christiani hominis pœnitentiâ... contineri non modò cessationem à peccato, & eorum detestationem, aut cor contritum & humiliatum, & verum etiam, &c. Atqui solum cor pœnitens propter Dei offensam, & propter interesset divinum, non propter solam penam, & propter interesset proprium, est cor contritum, de quo Psal. 50. prout sancti omnes hæcenus intellexerunt. Enimverò verba illa, cor contritum, significant cor pœnitens ex amore Dei propter se. Quod & amplius significant verba ista ejusdem Psalmi: Tibi soli peccavi, & malam coram te feci, ut videbit quisquis ea conferet cum verbis filii prodigi: Pater peccavi in celum, & coram te. Nec certe quisquam Psalmista tempore justificari potuit, absque Dei propter se amore.

2.º. Tridentinum eò loco declarat, de ea se pœnitentia loqui, de qua scriptum est, quæ secundum Deum tristitia est, pœnitentiam in salutem stabilem operatur. 2. Cor. 7. Atqui hæc tristitia ex Dei charitate descendit, ait Cassianus de spiritu just. 1. g. c. 11. Secundum Deum quippe tristitia

ta ea est, quae ex neglecto mandato Dei dolore afficitur, ait Baillius Magnus ad interrogat. 192. Et ut sanctus Thomas ait ad citatum Apostoli locum, tristitia & gaudium... ex amore causatur: tristatur enim quis, quando caret eo quod amat. Qualis autem amor, talis est tristitia ex amore causata. Est autem duplex amor, unus quo diligitur Deus, & ex hoc causatur tristitia, quae est secundum Deum. Alius amor est quo amatur saeculum, & ex hoc causatur tristitia saeculi. Amor quo diligimus Deum, facit nos libenter servire Deo, sollicitudine querere honorem Dei. Et ideo quia peccando impedimur à servitio Dei... nec ejus honorem querimus, ideo amor Dei causat tristitiam de peccato. Et haec est tristitia secundum Deum. Vide supra num. 758.

328 3°. Tridentinum ibi quoque declarat se agere de poenitentia, de qua Propheta ait: *Convertimini, & agite poenitentiam ab omnibus iniquitatibus vestris.* De ratione igitur verae poenitentiae, quam Tridentinum necessariam dicit ad justificationem, etiam sacramentalem, est vera animi ad Deum conversio. Cujus ratio est, quia *offensa peccati mortalis procedit ex hoc quod voluntas hominis est aversa à Deo, per conversionem ad aliquod bonum commutabile* (ait S. Thomas 3. p. q. 86. a. 2.) unde requiritur ad remissionem divinae offensae, quod voluntas hominis sic commutetur, ut convertatur ad Deum, cum desestatione conversionis praedictae. Atque per solum timorem gehenna animus non convertitur ad Deum. Tum quia per *timorem gehenna homo non movetur in Deum, sed in penam*, ait S. Thomas q. 28. artic. 4. ad 3. Cujus rationem dat 2. 2. q. 19. a. 11. quia *motus timoris est per modum fugae* (liquidem fuga animi timor est, inquit Augustinus tr. 46. in Joan.) Qui autem fugit aliquem, non vertit illi faciem, sed dorsum. Proinde non movetur, nec convertitur ad ipsum. Cum converti, seu vertere se ad aliquem, sit illi vertere faciem, non dorsum. Tum quia vera cordis ad Deum conversio sine Dei amore nec esse, nec concipi potest. Neque enim cor se vertit vel convertit ad aliquod objectum, nisi per amorem, teste Augustino, qui dicit l. 13. Confess. c. 9. *Amor meus, pondus meum; illo feror, quicumque feror.* Neque ad veram animi ad Deum conversionem sufficit amor concupiscentiae, quo Deus non diligatur propter se, sed propter nos. Ut enim optimè Rusbrockius lib. 3. c. 6. qui Deum, non propter Deum, sed solum propter seipsum diligunt, id est propter temporalia, vel aeterna bona, quae sui duntaxat boni & utilitatis gratia expectant... se pro seipso habent... & finaliter ad seipsum reflectuntur & convertuntur. Ad id enim finaliter convertuntur & reflectuntur, in quo amor ipsorum finaliter conquiescit, non in Deo. Ad seipsum proinde, non ad Deum finaliter reflectuntur & convertuntur. Et ideo nec timor (inquit Bernardus) nec amor privatus convertit animas; sed sola caritas, quae non querit quae sua sunt. Ideo etiam Author libri de ver. & falsi poenit. dicit, quod convertitur, qui totus & omnimodò vertitur; qui non tantum penas timet, sed ad bonum Deum contendere festinat.

329 4°. poenitentia, de qua Tridentinum sessione illa 14. c. 1. illa est, per quam peccatores, qui se mortali aliquo peccato inquinaverunt, per veritatem abjectam, tantam Dei offensam, cum peccati odio, & pio animi dolore detestantur. Sic namque eam Tridentinum describit ibidem.

Ergo est poenitentia, per quam peccatores mortale peccatum detestantur, de coque dolent, quatenus Dei offensam est. Ideo namque Tridentini Patres mortale peccatum expresserunt cum addita formalitate *offensionis Dei*, ad significandum, quod ad poenitentiam, de qua ibi, non sufficit detestari & odisse peccatum sub quacumque formalitate, sed necesse sit illud odisse formaliter ut Dei offensio est. Formalitatem quippe illam frustra non addiderunt, poenitentiamque omnibus intra & extra Sacramentum necessariam (ut communis est ad perfectam & imperfectam) sufficienter descripsisse censendi sunt; non secus ac contritionem, ut communis est, &c. Insufficientem verò mancamque descriptionem tradidissent, si motivum necessarium illius praetermisissent. Non praetermiserunt ergo. Aliud verò motivum non designarunt, nisi dictam formalitatem. Igitur eam designarunt tamquam motivum, sub quo poenitentia (omnibus necessaria) odisse & detestari debet mortale peccatum. Igitur vera poenitentia (omnibus necessaria intra & extra Sacramentum) ex mente Tridentini, peccatum odit & detestatur, quatenus Dei offensio est. Idque eite de jure naturae merito docent Sorus in 4. dist. 4. d. 6. q. 1. a. 7. Et lib. 2. de nat. & grat. c. 13. Vega l. 13. in Trid. c. 17. Viguierius in Institut. tit. de contrit. Morinus de poenitentia l. 1. c. 12. Caechilius Rom. p. 2. de Sacram. Poenit. n. 41. Elleque de ratione poenitentiae, docet Angelicus Doctor 3. p. q. 85. a. 2. his verbis: *Manifestum est quod in poenitentia invenitur specialis ratio actus laudabilis, scilicet operari ad destructionem peccati praeteriti, in quantum est Dei offensio, quod non pertinet ad rationem alterius virtutis.* Et a. 3. *Poenitentia... dicit de peccato, in quantum est Dei offensio.* Unde ibidem a. 1. in corpore dicit, in damnationibus & damnatis veram esse non posse poenitentiam; eo quod non potest eis displicere peccatum, in quantum est culpa; sed solum eis displicet poena quam patiuntur. Et ad 1. quod nec Ambrosius verè poenituit: *dolebat enim de culpa praeterita, non propter offensam Dei. Itaque necessarium est dolere de peccatis, quia offensam Dei sunt* (ait Vega l. 13. in Trid. c. 23.) *Et hoc est quod possimus nobis debet esse amarum in peccatis nostris. Et donec in tantam perfectionem noster exereverit dolor, quantumcumque ille sit, & quantumcumque alia ratione habeatur, nunquam perfectus erit, nec sufficiens ad reconciliandum nos Deo. Quia enim frons (inquit c. 17.) Dei gratiam quis ambiat... si non ante omnia acerbum & amarum ei sit, ipsam reliquisse, in ipsum peccasse, ipsique perfidum & ingratum existisse, sed gehennalis ignis reatum incurrit? Similiter Petrus Soto in Institut. & Sacram. lect. 14. *Quamdiu non detestamur peccatum, quia contrarium bonitati divinae, reverentiae, & honoris, atque obedientiae, nondum est tanta poenitentia.* Utpote quae est dolor cordis, & amaritudo animae pro malis, quae quisque commisit, prout eam definit Ambrosius relatus cap. ecce nunc de poenit. dist. 1. & post Ambrosium, Magister, Hago, & Richardus de S. Victore, Alberus Magnus, S. Thomas Aquinas, S. Thomas Villanovanus, Adrianus VI. & Veteres passim. Proinde esse debet dolor ac detestatio de peccatis, in quantum sunt offensam Dei, ita ut mala ipsa in Deum commissa sint motivum doloris. Id namque significat *pro malis, quae quisque commisit.* Eademque fuit sententia Patrum Tridentinorum, qui propter dixerunt, quod si dolor esset propter poenam, & non propter Dei offensam, tunc poenitentia esset *infructuosa.* Atque dolere de peccatis, illaque odisse ac detestari, in quantum offensam Dei sunt, vel actus est charitatis, vel non est sine illo, prout demonstravimus lib. 2. cap. 14. n. 194. sententiamque*

tiamque esse omnium Vasquez & Becanus testantur ibidem.

1830 De peccato ergo non dolet, in quantum offensa Dei est, quilibet de eo dolet ob solum meritum inferni, tamquam motivum unicum & adequatum. Quilibet enim de peccato dolet, in quantum offensa Dei est, pro motivo habet ipsam Dei offensam, non solum inferni poenam, quam peccando promeruit, & non solum habet in dolendo rationem ejus quod contra se est, sed & maxime ejus quod contra Deum est, denique non solum dolet quia poenae reatum incurrit, sed quia peccavit. Quilibet autem de peccato dolet ob solum poenam, tamquam motivum unicum & adequatum, solum in dolendo rationem habet ejus quod contra se est, non ejus quod contra Deum est; nec dolet quia peccavit, sed quia poenae reatum peccando incurrit. Quandoquidem motivum doloris ipsius non fit peccatum ipsum secundum se, sed solus effectus peccati. Per consequens proprie non dolet de peccato, sed de effectu peccati, poena utique; sicut nec proprie peccatum odit, sed peccati poenam, nec proprie timet peccare, sed ardere, uti proxime videbitur.

1831 5°. vera poenitentia, quam Tridentinum verbis supra relatis sess. 14. requirit, & describit, importat verum & proprie dictum odium peccati. At enim: cum peccati odio. Atqui verum ac proprie dictum peccati odium, odium est peccati secundum se, & propter se. Neque verè ac proprie peccatum odit, qui illud secundum se ac propter se non odit, sed propter aliud, propter poenam utique quam inducit, timoremque illius. Proprie quippe odisse aliquid, est illud odisse secundum se, & propter se; quemadmodum proprie amare aliquid, est illud amare secundum se, & propter se. *Nec enim ego ullarum rerum vocandam puto cupiditatem* (ait August. l. 1. Soliloq. c. 11.) *que propter aliud requiruntur.* Et c. 13. *quod non propter se amatur, non amatur.* Et lib. 83. qq. q. 34. *Si propter alia... amor amatur, non rectè amor dicitur. Nihil enim aliud est amare, quam propter seipsum rem aliquam appetere.* Ne ipsa quidem phrasi Scripturæ simpliciter amari dicitur, nisi quod diligitur per modum finis, sive propter se. Cum solo isto ientia 1. Joan. 2. mundi prohibeatur dilectio: *nolite diligere mundum.* Et hinc rursus Augustinus homil. 38. inter 50. *Si propterea proximum amas, ut praestes tibi vel pecuniam, vel aliquid commodum temporale, non illum amas, sed illud quod praestat.* Similiter Julian. Pomer. l. 3. de vit. contempl. c. 25. *Qui amicum propter commodum quodlibet amat, non amicum convincitur amare, sed commodum.* Et Bernardus lib. de dilig. Deo c. 7. *Quidquid propter aliud amare videaris, id plane amas, quo amoris finis pertendit, non per quod tendit.* Similiter ergo ratione quidquid odio non habetur propter se, sed propter aliud, proprie & simpliciter loquendo, odio non habetur. Neque enim hominem proprie & simpliciter odisse censetur, qui ipsum non odit propter se, sed propter aliud, v. g. propter vitia. Peccatum proinde proprie ac simpliciter odisse non censetur, qui illud odio non habet propter se, sed propter aliud, utique propter poenam. De odio quippe sicut de amore philosophandum, & sicut philosophari solemus de timore. De quo Augustinus epist. 144. *Qui gehennas metuit, non peccare metuit, sed ardere.*

1832 Illud ergo solum est verum, proprieque ac simpliciter dictum peccati odium, quo peccatum secundum se & propter se odio habetur. Jam verò odium, quo peccatum secundum se & propter se odio habetur, non est sine Dei propter se amore. Omne quippe odium ex amore caulatur, juxta

Tom. III.

S. Thomam 1. 2. q. 18. a. 6. ad 3. & q. 29. a. 2. in corp. eò quòd utique tota ratio odendi fit contrarietas quæ res odio habita contrariatur bono quod amatur. Unde *necesse est*, inquit sanctus Doctor, *quòd amor sit prius odio, & quòd nihil odio habeatur, nisi hoc quod contrariatur convenienti, id est bono, quod amatur.* In tantum ergo peccatum, quæ peccatum, odio habetur, verè & proprie loquendo, in quantum ut sic contrariatur bono quod verè & proprie amatur. Atqui peccatum, quæ peccatum, contrariatur justitiæ, seu legi æternæ & increatæ; definitur enim *dictum, factum, vel concupitum contra legem æternam.* In tantum ergo ut sic odio habetur, verè ac proprie loquendo, in quantum contrariatur justitiæ, seu legi æternæ & increatæ, quæ verè ac proprie, ad eòque propter se amatur. Ergo verum ac proprie dictum odium peccati, in quantum peccati, non est sine amore Dei propter se: cum non sit sine vero ac proprie dicto amore æternæ atque increatæ legis ac justitiæ, quæ Deus est. Unde Augustinus epist. 144. citatà, *tantum quisque peccatum odit, quantum justitiam diligit; justitiam utique increatam, cui peccatum non contrariatur, consideratum præcisè quæ inductivum gehennæ (cùm justitiæ, seu lex æternæ, velit peccatum esse illius inductivum) sed ut sic solum contrariatur incolumitati hominis, seu immunitati à gehennæ, quam proinde solum peccator tunc verè & proprie amat, solum secundum se ac proprie diligit.* Per consequens à primo ad ultimum, solus ille peccatum, quæ peccatum, secundum se ac propter se odit, qui justitiam, seu legem æternam & increatam, secundum se ac propter se diligit.

6°. vera poenitentia, de qua Tridentinum loco citato, non est sine pio animi dolore de Deo offenso. Dicit enim, quòd per eam peccator tantam Dei offensionem, cum peccati odio, & pio animi dolore deservitur. Sed pius animi dolor de Deo offenso procedere non potest ex solo servili timore gehennæ, sed ex benevolo Dei amore. Tum quia pius animi dolor de Deo offenso, est pius animi in Deum offensum affectus. Pius verò animi in Deum offensum affectus, habet rationem Dei offensi, seu mali divini, & non solum mali proprii. Tum quia servilis timor esse non potest motivum proximum & immediatum pii in Deum affectus, sed remotum duntaxat, mediatum, & illogicum, seu introductorium, uti docet S. Thomas 2. 2. q. 19. a. 7. & idèd à D. Basilio in Pt. 32. vocatur *hagoticus ad pietatem*, in quantum videlicet introducit charitatem, sicut seta filum. Nam, ut Augustinus dicit epist. 120. c. 18. *pietas cultus Dei est, nec colitur nisi amando.*

7°. vera poenitentia, à Tridentino descripta, 1834 proprius actus est, operari ad destructionem peccati, ex motivo reparandi jus Dei, læsum per peccatum, uti docet S. Thomas 3. p. q. 77. a. 2. Proprius proinde actus ipsius est, pro illata Deo per mortale peccatum injuria Deo satisfacere. Ad istam quippe satisfactionem peccator jure naturali tenetur. Atqui peccator pro illata Deo per mortale peccatum injuria satisfacere nequit absque Dei propter se dilectione. Cùm satisfacere nequeat, nisi restituendo quod iniqùè sustulit, & in creaturam transulit amoris principatum, creaturam Creatori in amore præferendo. Tenetur ergo amoris principatum Deo restituere, & Creatorem creaturæ in amore præferendo, Deumque proinde propter se super omnia diligendo.